

Bech-Bruun Jordforurening

Oktober 2018

Jordforureningsloven – fra 1999 til 2018 – en tilblivelseshistorie

Nedslag og udpluk:

- **1995:** To betænkninger; **1995/1996:** en betænkning om ”den juridiske verden” og en betænkning om ”den fysiske verden”. Disse to betænkninger udgjorde grundlaget for jordforureningsloven (lov nr. 370 af **2. juni 1999** om forurennet jord), der generelt trådte i kraft den **1. januar 2000**, villaolietanksagernes konstateringstidspunkt blev fastlagt ved bekendtgørelse til den **1. marts 2000** og de nye skærpede påbudsregler i lovens kap. 5 trådte i kraft den **1. januar 2001**.
- Loven blev ændret allerede før den trådte i kraft, idet den såkaldte ”Shell-dom” (UfR1999.1600H) fastslog, at forureningstidspunktet og ikke påbudstidspunktet var afgørende for om nye skærpede regler var gældende eller ej. Dommen afgjorde, at det var forureningstidspunktet (i relation til undersøgelsespåbud efter dagældende § 72 i mbl) der er baggrunden for den specielle udformning af det tidsmæssige anvendelsesområde for jordforureningslovens § 40 vedr. undersøgelsespåbud.
- Loven indebærer for offentlige og private virksomheder et objektivt påbudsansvar for forureninger, der er sket efter den **1. januar 2001**. For så vidt angår villaolietanksager er konstateringstidspunktet afgørende. Også her er der indført et offentligretligt objektivt vidensansvar, der dog kombineres med en forsikringsordning.
- **Juni 2005:** Meget væsentlige kompetencebeføjelser blev samlet henlagt til kommunerne. De nye regionsråd bevarede dog ansvaret for kortlægning og den offentlige indsats i henhold til lovens kap. 3. § 8 beføjelserne blev indført til kommunerne hvor således, at regionerne har vetoret ift. § 8a i relation til forholdet der i væsentlig grad kan fordyre eller umuliggøre en senere offentlig indsats.

Jordforureningsloven – fra 1999 til 2018 – en tilblivelseshistorie

- **Juni 2006** – ændring af kortlægningsreglerne:
 - Nuanceret kortlægning af boligejendomme kortlagt på vidensniveau 2 (F0, F1 og F2).
 - Der indførtes et nyt begreb ”*lettere forurenede jord*”, der ikke skal kortlægges.
 - Der indførtes nye regler vedr. områdekortlægning fremfor individuel kortlægning af ejendomme i byzoner.
 - Der indførtes rådgivningspligt - § 72a.
 - Der indførtes tidsgrænse på 2 år for kortlægning.
 - Ved særligt følsom arealanvendelse skal der ifm. byggeri mv. være et øvre jordlag på 50 cm, som er uforurenede eller fast belægning.
- **Juni 2008:** Miljøansvarsdirektivet (miljøskader) blev implementeret i jordforureningsloven og en lang række andre love. Miljøskadereglerne har endnu aldrig været i aktiv anvendelse.
- **2013:** Overfladevand blev inddraget under reguleringen.

En af de væsentligste domme: Slaggedommen – UfR2011.465H

Faktum – kort:

- Nordsjællandsk fritidsejendom med hestebane fik i 1992 lovligt udlagt 500 tons affaldsforbrændingslagger.
- I 2004 kortlagde Frederiksborg Amt (nu Region Hovedstaden) dele af ejendommen som forurenede på vidensniveau 2. Den private grundejer, hvis ejendomsværdi som følge af kortlægningen blev forringet, anfægtede under en retssag kortlægningens lovlighed.

Slaggedommen – hvad kan vi lære af den?

- Var ejendommen med høj grad af sikkerhed forurenet i en sådan grad, at ”forureningen kan have skadelig virkning på mennesker og miljø” (jordforureningslovens § 5). Dette blev godtgjort gennem syn og skøn. Forureningen udgjorde den aktuelle anvendelse næppe nogen forureningsmæssig risiko.
- 1. spørgsmål: Er slagger, der er udlagt i et separat lag under jordoverfladen, ”jord” og dermed omfattet af jordforureningsloven?

Svar 1 – Højesterets præmisser

”Slagger fra affaldsforbrænding, der indgår som en del af jordmediet, må betragtes som en jordforurening, og Højesteret tiltræder derfor, at sådanne slagger er omfattet af jordforureningsloven...”

Slaggedommen – hvad kan vi lære af den?

- 2. spørgsmål: Har det nogen retlig betydning, om slaggen aktuelt udgør en forureningsrisiko, hhv. om den alene udgør en forureningsrisiko, hvis den flyttes fra ejendommen?

Svar 2

”Højesteret tiltræder endvidere, at kortlægning efter jordforureningslovens § 5 ikke forudsætter, at forureningen ved den aktuelle anvendelse af ejendommen og den aktuelle placering af den forurenede jord kan have skadelig virkning på mennesker og miljø, jf. nu også forudsætningen herom i lovens § 12a, stk. 1, nr. 1. Der kan således lægges vægt på risici, som kan opstå i forbindelse med en ændret anvendelse af ejendommen eller en flytning af den forurenede jord. Det er netop et hovedformål med kortlægningen at forebygge sådanne risici.”

Slaggedommen – hvad kan vi lære af den?

- 3. spørgsmål: Har det nogen betydning, at slaggen er udlagt lovligt og med myndighedernes fulde viden?

Svar 3

”Endelig tiltræder Højesteret, at det forhold, at slaggen er udlagt lovligt - i det foreliggende tilfælde efter reglerne i slaggebekendtgørelsen fra 1983 – er uden betydning for myndighedernes adgang til at kortlægge arealet efter lovens § 5...”

En af de vigtigste domme om jordforurening og sagsbehandling - Kolding-dommen – UfR2009.2923H

Kort om faktum:

- Villaolietankforurening omfattet af jordforureningslovens § 48. Jord forurenede ned til 4 meter under terræn. Forsikringselskabets rådgiver foreslog og anbefalede, at der kun blev foretaget oprensning af jorden ned til 2 meter under terræn, idet restforureningen angiveligt ikke ville udgøre nogen risiko. Sagen var principiel og rejst uden om klagenævnet. Sagen havde til formål at skaffe en ledende afgørelse vedr. proportionalitetsprincippet i jordforureningsager. Kommunen fastholdt fuldstændig oprensning.
- Merudgiften ved fuldstændig oprensning ville udgøre cirka 188.000 kr.

Hvad der kan udledes af Højesterets dom – proportionalitet:

- Landsretten fandt, at proportionalitetsprincippet ikke kunne udgøre grundlaget for at statuere påbuddet ugyldigt.
- Højesteret anførte bl.a. om proportionalitet:

”Højesteret finder, at proportionalitetsprincippet bl.a. må føre til, at en forurening eller restforurening med olie – uafhængigt af omkostningernes størrelse – som udgangspunkt ikke kan påbydes fjernet, hvis der foreligger en høj grad af sikkerhed for, at den hverken aktuelt eller i fremtiden indebærer en miljø- eller sundhedsmæssig risiko.”

- Kommunen havde på et tidspunkt afstået fra at gennemføre yderligere undersøgelser som anbefalet af en miljøteknisk rådgiver (JAGG, trin 3).
- Sagen blev afgjort på baggrund af officialprincippet:

”Efter indholdet af påbuddet sammenholdt med det i øvrigt foreliggende, herunder Kolding Kommunes skrivelse af 20. december 2001 til Miljøstyrelsen, måtte lægges til grund, at Kommunen ikke foretog nogen konkret vurdering af, om restforureningen efter den anbefalede delvise oprensning indebar en miljø- eller sundhedsmæssig risiko. Kommunen undlod således at foretage den risikovurdering, som efter det anførte er et led i iagttagelsen af proportionalitetsprincippet, og Højesteret finder, at Kommunen herved begik en væsentlig sagsbehandlingsfejl, som må medføre, at oprensningspåbuddet... er ugyldigt.”

Øvrige afgørelser

- I tidsrummet fra **2016** til og med **2018** foreligger der en række domme vedrørende forsikringsdækning i villaolietanksager.
- I MAD2017.118 fandt byretten under deltagelse af tre dommere, at Natur- og Miljøklagenævnets afslag på dispensationstilførsel af jord – jfl § 52 – var ugyldig, da det ikke fandtes bevist, at meddelelse af dispensation ville skade drikkevandsinteresser.

Kontakt

Håkun Djurhuus

Partner, Advokat (H)

T +45 72 27 33 44
M +45 25 26 33 44
E DJUR@bechbruun.com